FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

STIANSEN & CO AS
Postboks 174
1378 NESBRU

Vår referanse
26/3428
Deres referanse

02.11.2026

Tilsynsrapport - vedtak

1 Innledning

Finanstilsynet har gjennomført tilsyn med Stiansen & Co AS, org. nr. 962 990 746. Formålet med tilsynet var å kontrollere om revisjonsvirksomheten drives i samsvar med gjeldende regler. Finanstilsynet gjennomførte møter med revisjonsforetaket i perioden 4. mai til 16. juni 2026.

Finanstilsynet avdekket så grove overtredelser av revisorloven at vi mener det er grunnlag for å ilegge foretaket overtredelsesgebyr. Dette gjelder overtredelser av revisorloven §§ 7-1 femte ledd, 9-4 første, tredje og fjerde ledd, 9-5 første ledd, 9-6 og 9-9 første ledd. Se nærmere punktene 2 til 6.

I brev 24. august 2026 varslet Finanstilsynet vedtak om overtredelsesgebyr etter revisorloven. Finanstilsynet har vurdert revisjonsforetakets kommentarer til varselet i brev 1. oktober 2026, men mener at vedtak skal fattes i samsvar med varselet.

2 Vedtak om overtredelsesgebyr etter revisorloven

Finanstilsynet har fattet følgende vedtak:

På bakgrunn av de overtredelsene som er omtalt i tilsynsrapporten ilegger Finanstilsynet Stiansen & Co AS et overtredelsesgebyr på 1 200 000 kroner for overtredelse av revisorloven §§ 7-1 femte ledd, 9-4 første, tredje og fjerde ledd, 9-5 første ledd, 9-6 og § 9-9 første ledd. Hjemmel for vedtaket er revisorloven § 14-5.

Revisjonsforetaket kan klage på vedtaket innen tre uker etter at dette brevet er mottatt. Finanstilsynsklagenemnda er klageinstans, men klagen sendes til Finanstilsynet.

Revisjonsforetaket har rett til å se dokumentene i saken etter reglene i forvaltningsloven §§ 18 til 19. Overtredelsesgebyr innkreves av innkrevingsmyndigheten i Skatteetaten. Innkrevingsmyndigheten sender krav om betaling umiddelbart etter klagefristens utløp. Hvis vedtaket påklages, sendes kravet etter at klagen er avgjort. Fristen for betaling vil være tre uker etter at innkrevingsmyndigheten har sendt faktura.

3 Nærmere om tilsynet

3.1 Finanstilsynets tilsyn

Finanstilsynet har kontrollert åtte revisjonsoppdrag (A – H) helt eller delvis. I tillegg har Finanstilsynet vurdert forhold i revisjonsforetaket.

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00
post@finanstilsynet.no
finanstilsynet.no

Saksbehandler
Lene Langsrud
Dir. tlf. 22 93 96 06

Finanstilsynets vurdering er at funnene viser et behov for vesentlige forbedringer i revisjonsforetakets kompetanse, kvalitetsstyring og oppfølging av oppdragsansvarlige revisorer.

3.2 Oppfølging av tilsynsrapporten

I svaret på den foreløpige rapporten har revisjonsforetaket gitt uttrykk for at det tar Finanstilsynets kritikk på alvor. Revisjonsforetaket har ikke hatt innsigelser mot de manglene og avvikene Finanstilsynet har påpekt, og har redegjort for tiltak som er iverksatt eller planlagt for å avhjelpe disse. Tiltakene omfatter blant annet kompetanseheving, avtale med et eksternt firma om årlig oppdragskontroll av revisjonsoppdrag, bistand til innføring av et nytt revisjonsverktøy og oppdatering av rutiner.

Finanstilsynet ser det som hensiktsmessig at revisjonsforetaket har innhentet ekstern bistand for å heve revisjonskvaliteten. Etter Finanstilsynets vurdering er de iverksatte og planlagte tiltakene egnet til å avhjelpe de påpekte manglene og avvikene. Revisjonsforetaket må løpende evaluere om tiltakene har tilstrekkelig effekt, og iverksette ytterligere tiltak dersom det er nødvendig.

Resultatene av evalueringen skal oversendes til Finanstilsynet så snart de foreligger, og senest 15. september 2027. Oversendelsen skal også omfatte resultatene av den sykliske oppdragskontrollen av revisjonsoppdrag for 2025 og for 2026. For disse kontrollen skal revisjonsforetaket opplyse hvilke revisjonsoppdrag og revisjonsområder som er kontrollert, legge frem detaljerte resultater for hvert oppdrag og redegjøre for eventuelle nye tiltak som er iverksatt for å avhjelpe avdekkede mangler og avvik.

Tilsynet avdekket alvorlige og gjennomgående mangler i revisjonsutførelsen over tid. Finanstilsynet understreker derfor at arbeidet med å avhjelpe de påpekte manglene og avvikene og heve kvaliteten i oppdragsutførelsen må gis nødvendig prioritet. Finanstilsynet vil følge opp revisjonsforetaket og de tilknyttede oppdragsansvarlige revisorene i senere tilsyn.

4 Begrunnelse for vedtaket – forhold i revisjonsforetaket

4.1 Kvalitet på syklisk oppdragskontroll av gjennomførte revisjonsoppdrag

Konklusjon

Finanstilsynet mener revisjonsforetaket ikke har sett til at etablerte systemer, rutiner og retningslinjer virker etter hensikten. Dette er overtredelse av revisorloven § 7-1 femte ledd. Overtredelsen er grov.

Begrunnelse

Revisjonsforetaket gjennomfører årlig oppdragskontroll av minst ett fullført oppdrag per oppdragsansvarlig revisor. Formålet er å se til at systemer, rutiner og retningslinjer i revisjonsforetaket følges, herunder om revisjonsoppdrag er utført i tråd med god revisjonsskikk. Revisjonsforetaket opplyste til Finanstilsynet at den oppdragsansvarlige revisoren selv velger ut hvilket revisjonsoppdrag som skal ha kontroll. Både i 2023 og 2024 fikk alle kontrollerte oppdrag "godkjent" som resultat.

Finanstilsynet kontrollerte tre av oppdragene som har vært underlagt syklisk oppdragskontroll i revisjonsforetaket: oppdrag B, C og D beskrevet i punkt 5.2, 5.3 og 5.4. Oppdrag D fikk godkjent med kommentar om "Feil i notehenvisning, noe mangelfullt samsvar mellom planlagte og utførte handlinger og gjennomførte handlinger". Finanstilsynet ba om nærmere forklaring på hva det gjaldt og hvordan forholdet ble fulgt opp. I en e-post datert 3. juni 2026 opplyste revisjonsforetaket til Finanstilsynet at " Basert på den dokumentasjonen vi har tilgjengelig, ble observasjonene vurdert

som mindre forhold som ikke påvirket kontrollørens konklusjon om godkjenning av oppdraget. Forholdene ble kommunisert til oppdragsansvarlig revisor, men det ble ikke etablert særskilte korrigerende tiltak eller handlingsplaner utover dette."

Finanstilsynets kontroll viser at alle de tre oppdragene inneholder grove overtredelser av revisorloven, som en hensiktsmessig oppdragskontroll burde ha avdekket. Finanstilsynet legger derfor til grunn at oppdragskontrollen ikke er innrettet eller utformet på en måte som er egnet til å avdekke avvik i revisjonen. Finanstilsynet mener at revisjonsforetaket ikke har påsett at denne kontrollen, som er en del av revisjonsforetakets system for å sikre kvaliteten på revisjonen, virker etter hensikten.

Fordi alle de aktuelle revisjonene har alvorlige mangler, legger Finanstilsynet til grunn at dette ikke er enkeltstående avvik, men et gjennomgående forhold. Finanstilsynet mener derfor at overtredelsen er grov.

4.2 Foretakets prosess for vurdering av identifiserte svakheter og tiltak for å rette disse

Konklusjon

Foretaket har ikke gjennomført og fulgt opp tiltak for å utbedre identifiserte svakheter. Dette er overtredelse av revisorloven § 7-1 femte ledd.

Begrunnelse

Revisjonsforetaket hadde tilsyn i 2025 (sak 25/4291) og fikk blant annet kritikk for revisjonen av utsatt skattefordel, eksistens av inntekter og gyldighet av andre fordringer.

Av den endelige tilsynsrapporten fremgår det blant annet at "Revisor har ikke gjennomført noen revisjonshandlinger som grunnlag for å vurdere fremtidig skattemessig inntekt og grunnlaget for balanseføring av utsatt skattefordel". Knyttet til revisjon av inntekter med tilhørende fordringer påpekte Finanstilsynet at revisor ikke hadde innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis, at revisor hadde vist manglende profesjonell skepsis, at revisor ikke i tilstrekkelig grad hadde vurdert den forretningsmessige begrunnelsen for en transaksjon mellom nærstående parter og at revisor ikke hadde sendt nummerert brev til selskapet om en vesentlig mangel i selskapets interne kontroll.

Revisjonsforetaket oversendte rotårsaksanalyse og tiltaksplan til Finanstilsynet. Rotårsaken for manglende revisjonsbevis for utsatt skattefordel var "Ikke utført tilstrekkelig revisjonshandlinger knyttet til fremtidig skattepliktig inntekt." Rotårsaken knyttet til manglende revisjonsbevis for inntekter og fordringer var "Ikke utført tilstrekkelig revisjonshandlinger knyttet til eksistens av fordringer og gyldighet av inntekter." Iverksatte tiltak var blant annet å forbedre rutiner knyttet til kvalitetskontrollsystem, implementere nytt system for oppfølging av kvalitetskontrollsystemet og utvikle sjekklister for revisjon av utsatt skattefordel og vesentlige fordringer. I "Statusrapport for implementerte tiltak" som revisjonsforetaket oversendte i forbindelse med tilsynssaken (25/4291) fremgår det at sjekklistene implementeres i alle oppdrag fra og med juni 2025.

Under tilsynet i 2026 vurderte Finanstilsynet tre revisjonsoppdrag som var ferdigstilt etter juni 2025. Dette gjaldt oppdrag H hvor revisjonsberetning ble avgitt høsten 2025, og oppdrag E og F der revisjonsberetning ble avgitt i 2026.

Oppdrag H har vesentlige fordringer og en vesentlig utsatt skattefordel, men sjekklistene var ikke benyttet. Revisjonsforetaket opplyste at sjekklisten ikke var obligatorisk fordi dette gjaldt revisjonen av 2024, og obligatorisk sjekkliste først ble innført fra revisjonsåret 2025. Finanstilsynet viser til punkt 5.7.2 i denne rapporten om revisjon av utsatt skattefordel i årsregnskapet for 2024 for oppdrag H. Revisjonsforetaket opplyser videre at " Sjekklisten som ble innført fra revisjonsåret

2025 representerer en standardisering og forbedring av dokumentasjonen, men innebærer ikke vesentlig nye revisjonshandlinger sammenlignet med de som ble utført og dokumentert i det aktuelle oppdraget."

Både oppdrag E og F hadde vesentlige fordringer. På spørsmål fra Finanstilsynet om hvorfor sjekklisten ikke var benyttet, opplyste revisjonsforetaket at "Sjekklisten knyttet til fordringer ble utviklet som oppfølging av et konkret kontrollfunn knyttet til gyldigheten av opptjent ikke-fakturert inntekt. Kontrollfunnet gjaldt vurdering av inntektsføring og eksistens av opptjent ikke fakturert inntekt, hvor det forelå betydelig skjønn knyttet til måling og periodisering (…) Vi har derfor ikke ansett den aktuelle sjekklisten som obligatorisk for alle oppdrag med vesentlige fordringer, men som et hjelpemiddel rettet mot de risikoforhold som lå til grunn for det opprinnelige kontrollfunnet."

Under tilsynet i 2026 fant Finanstilsynet igjen flere mangler på samme områder som under tilsynet i 2025 i oppdrag der Finanstilsynet vurderte revisjonen av årsregnskap for 2025. Dette gjelder blant annet mangler i revisjonen av transaksjoner med nærstående parter og mangler i revisjonen av utsatt skattefordel.

Finanstilsynets vurdering er at de tiltakene revisjonsforetaket har iverksatt, ikke har vært egnet til å utbedre de identifiserte svakhetene. Finanstilsynet viser til at revisjonsforetaket fortsatt har mangler på de samme områdene som Finanstilsynet kritiserte i 2025. Etter Finanstilsynets vurdering viser dette at revisjonsforetaket ikke har vurdert de bakenforliggende årsakene til svakhetene tilstrekkelig, og at revisjonsforetaket ikke har sørget for at tiltak for å utbedre svakhetene gjennomføres og virker etter hensikten, se også ISQM 1 punkt 41.

5 Begrunnelse for vedtaket - kontroll av revisjonsoppdrag

5.1 Oppdrag A

Selskapet ble stiftet [redacted]. I [redacted] varslet Lotteritilsynet morselskapet om pålegg om stans av virksomhet i Norge. Etter [redacted] ble det publisert flere avisartikler som omtalte at selskapet fortsatte virksomheten til tross for pålegget. I [redacted] ble morselskapets virksomhet i Norge anmeldt av Lotteritilsynet for ulovlig pyramidespill.

Revisjonsforetaket har vært valgt revisor siden [redacted] og revidert årsregnskapene fra 2019 til 2023. Selskapet har hatt negative årsresultater og negativ egenkapital i hele perioden. I 2023 var egenkapitalen negativ med omtrent [redacted] millioner kroner. For regnskapsårene 2021, 2022 og 2023 avga revisor revisjonsberetning med forbehold knyttet til vesentlig usikkerhet om fortsatt drift.

Det ble åpnet konkurs i selskapet [redacted]. Årsregnskapet for 2024 var ikke avlagt. I brev datert november 2025 rapporterte bostyrer Stiansen & Co til Finanstilsynet. Av innberetningen fremgår det blant annet:

> Etter boets oppfatning er det grunn til å rette kritikk mot selskapets revisor. Selskapet er drevet med en betydelig negativ egenkapital i en årrekke, samtidig som det er gitt flere lån til nærstående uten noen synlig forretningsmessig begrunnelse, og uten at låneavtalene er behandlet etter aksjelovens bestemmelser. Det mest graverende er likevel at selskapets forretningsmodell etter alt å dømme er et pyramidespill, hvor en rekke kunder er påført betydelige tap. Det er påfallende dersom revisor ikke har avdekket dette.

Finanstilsynet har vurdert revisjonen av årsregnskapet for 2022 og 2023, samt oppfølgingen av selskapet etter at årsregnskapet for 2023 var avlagt.

5.1.1 Revisjonen av årsregnskap for 2022 og 2023

Konklusjon

Manglende revisjon av årsregnskapene for 2022 og 2023 er i strid med revisorloven § 9-4 første ledd, tredje ledd og fjerde ledd. Revisor har verken vurdert risiko, planlagt revisjonen eller innhentet revisjonsbevis. Overtredelsene gjelder grunnleggende revisjonsplikter og er så omfattende at revisjonen fremstår som reelt sett ikke utført. Overtredelsene er grove.

Revisor har heller ikke kommunisert med styret om overtredelser av regnskapsloven i tråd med revisorloven § 9-5 første ledd.

Videre har ikke revisor sørget for lovpålagt oppdragsdokumentasjon som skal være tilstrekkelig til å underbygge revisjonsberetningen. Dette er en grov overtredelse av revisorloven § 9-9.

Begrunnelse

Revisor har innhentet regnskapsdokumentasjon fra selskapets regnskapsfører. Revisors eget arbeid består av håndskrevne notater der revisor har beskrevet hva enkelte av saldobalansekontoene inneholder og beregnet enkelte nøkkeltall.

Selskapets virksomhet er beskrevet av revisor som at selskapet har flere partnere (butikker), og at forbrukere registrerer seg hos selskapet og samler poeng/ cash back når de handler hos partnerbutikkene. Partnere betaler en andel av salget til selskapet.

Revisor har ikke beskrevet nærmere selskapets forretningsmodell, hvilke partnere de har, hvordan de er finansiert, hvilken bransje selskapet opererer i, hva slags systemer og internkontroll de har og hvilke transaksjoner de har med nærstående parter. Finanstilsynet legger til grunn at dette skyldes at revisor ikke har innhentet denne informasjonen om selskapet, og at revisor derfor ikke har opparbeidet seg en tilstrekkelig forståelse av virksomheten, herunder lovligheten av selskapets virksomhet.

Revisor vurderte ikke risiko for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, eller beregnet vesentlighetsgrenser. Det er ikke innhentet noen revisjonsbevis, og revisor har kun utarbeidet enkelte notater i forbindelse med revisjonen. Av disse notatene fremgår det enkelte forhold som skal følges opp, som at konsernmellomværende bør bekreftes, spørsmål om vareforbruk er korrekt, at det er vanskelig for revisor og regnskapsfører å forstå salget og at det er vanskelig å verifisere belastninger fra konsernselskap. Forholdene ble ikke fulgt opp av revisor.

Revisor vurderte ikke om årsregnskapet overholder krav, eller om bokføringsloven etterleves. Regnskapet ble avlagt etter lovens frist. Revisor har imidlertid ikke kommunisert disse forholdene til styret, i tråd med revisorloven § 9-5 første ledd. Revisor tok forbehold knyttet til fortsatt drift i revisjonsberetningen og opplyste om at det var vesentlig usikkerhet. Revisor vurderte imidlertid ikke om ledelsen overholdt sin handleplikt eller om selskapet drev på kreditorenes vegne.

Notatene til revisor er ustrukturerte, og dokumenterer heller ikke revisors handlinger eller vurderinger. Finanstilsynet mener det fullstendige fraværet av lovpålagt dokumentasjon for revisjonen utgjør en grov overtredelse av revisorloven § 9-9 første ledd.

Finanstilsynet mener revisors forståelse av virksomheten er tilnærmet fraværende. Arbeidet revisor har utført er ikke egnet til å avdekke feilinformasjon i regnskapet. Finanstilsynet kan ikke se at revisor verken har planlagt handlinger eller har forsøkt å innhente revisjonsbevis i henhold til god revisjonsskikk. Når revisjonen er så mangelfull som i dette tilfellet, er det grove overtredelser av flere av revisorlovens bestemmelser, herunder revisorloven § 9-4 første ledd, tredje ledd og fjerde ledd.

Revisjonen av årsregnskapet for 2022 er utført på tilsvarende måte som i 2023.

5.1.2 Revisors oppfølging etter revisjonen av 2023

Konklusjon

Finanstilsynet mener revisor ikke gjorde tilstrekkelige vurderinger av selskapets virksomhet ved fortsettelsesvurderingen og planleggingen av revisjonen. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a.

Finanstilsynet mener revisors manglende kommunikasjon med styret om forsinket avleggelse av årsregnskapet og manglende kommunikasjon om selskapets finansielle stilling er overtredelse av revisorloven § 9-5 første ledd, og at revisor har overtrådt revisorloven § 9-6 første punktum ved ikke å fratre dette oppdraget.

Finanstilsynet mener revisor ikke gjorde tilstrekkelige vurderinger av om ledelsen oppfylte sin handleplikt etter aksjeloven, eller om selskapet drev på kreditorenes regning. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a. Overtredelsen er grov.

Begrunnelse

Høsten 2024 utpekte revisjonsforetaket ny oppdragsansvarlig revisor på revisjonsoppdraget. Revisor hadde et møte med selskapet 29. oktober 2024. Revisor opplyser til Finanstilsynet at de kjente til korrespondanse med Lotteritilsynet, men at personer navngitt i et av brevene fra Lotteritilsynet ikke lenger hadde noen rolle i det norske selskapet. Videre opplyser revisor at dette brevet ikke er adressert til selskapet, og at selskapet hadde opplyst til revisor at det ikke var noen form for virksomhet basert på medlemsverving (pyramidespill). Derimot var virksomheten å drifte et kundelojalitetsprogram. Selskapet la frem et brev fra 2020 til revisor der et advokatselskap bekrefter at de ikke er kjent med kriminell virksomhet i selskapet.

Revisor var kjent med at selskapet hadde avlagt årsregnskap for sent flere år på rad. Revisor opplyser til Finanstilsynet at det var først 3. juli 2025 at de fikk oversendt regnskapsmateriale til revisjon, og da med betydelige mangler. Revisor fulgte opp med e-post senere i juli. Revisor kommuniserte ikke med styret om forholdet. Revisor opplyser videre til Finanstilsynet at selskapet hadde begjært oppbud før de rakk å fratre.

Revisor var også høsten 2024 kjent med at det var vesentlig usikkerhet rundt fortsatt drift i selskapet. Finanstilsynet viser i den forbindelse til at i møte med selskapet 29. oktober 2024 opplyste selskapet til revisor at det var planlagt en gjeldskonvertering i løpet av kort tid. Revisor har opplyst til Finanstilsynet at regnskapsfører utarbeidet protokoller og styrets redegjørelse, men at prosessen stoppet fordi revisor ikke fikk dokumentasjon fra morselskapet som bekreftet motpost. I juli 2025, over et halvt år senere, ba revisor selskapet redegjøre for hvordan selskapet skulle snu driften til å bli lønnsom og hvordan egenkapitalen skulle bli positiv. Dette ble ikke fulgt opp før selskapet gikk konkurs i [redacted].

Dokumentet som inneholder revisors vurdering av virksomhetens lovlighet, ble først opprettet i løpet av Finanstilsynets tilsyn og lagt inn i oppdragsdokumentasjonen etter at Finanstilsynet etterspurte fortsettelsesvurderingen. Uavhengig av tidspunktet for vurderingen, mener Finanstilsynet at den ikke er tilstrekkelig fordi revisor ikke forsikret seg om at uttalelsene fra selskapet var riktige. Revisor vurderte heller ikke hvordan selskapet var finansiert. Revisor har i stedet vektlagt at de omtalte personene ikke lenger har noen rolle i selskapet, selv om det fremgår tydelig av brevet fra Lotteritilsynet at det også omhandler selskapet. Finanstilsynet mener etter dette at revisor ikke utviste profesjonell skepsis i fortsettelsesvurderingen og planleggingen av revisjonen. På grunn av de alvorlige anklagene om ulovlig virksomhet, mener Finanstilsynet at det ikke var tilstrekkelig å legge til grunn selskapets egne opplysninger. Mangelfull fortsettelsesvurdering er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd.

Finanstilsynet mener videre at revisors oppfølging av forsinket avleggelse av årsregnskap heller ikke er tilstrekkelig. Finanstilsynet viser til at regnskapet var avlagt for sent flere år på rad. Finanstilsynet mener revisor måtte forsikre seg om at regnskapet ble levert i tide våren 2025 ved å sette en frist for overlevering av dokumentasjon i god tid før fristen for avleggelse av årsregnskap. Revisor kommuniserte heller ikke skriftlig med styret da fristen for avleggelse av årsregnskap var

passert. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-5. Finanstilsynet mener revisor hadde plikt til å trekke seg da revisor ble kjent med at årsregnskapet igjen ville bli avlagt for sent, og at revisor overtrådte § 9-6 første punktum ved ikke å fratre oppdraget.

Finanstilsynet mener også at revisors oppfølging av vesentlig usikkerhet om fortsatt drift ikke har vært tilstrekkelig. Finanstilsynet mener det var indikasjoner på at selskapet drev på kreditorenes vegne allerede høsten 2024, og at selskapet derfor skulle vurdert å begjære oppbud. Dette ble ikke vurdert av revisor. Finanstilsynet mener forholdet er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a. Finanstilsynet mener overtredelsen er grov fordi revisor var kjent med problemstillingen i nærmere et år uten å gjøre tilstrekkelig vurdering av forholdet.

5.2 Oppdrag B

Selskapet ble stiftet [redacted], og har hatt inntekter på mellom [redacted] og [redacted] millioner kroner og driftsresultat på mellom -[redacted] og -[redacted] millioner kroner i årene 2022 til 2024. Ved årsslutt 2024 hadde selskapet bokførte immaterielle eiendeler (utviklingskostnader) på [redacted] millioner kroner, og investering i datterselskap på [redacted] millioner kroner.

Selskapet har en innskutt egenkapital på [redacted] millioner kroner og et udekket tap på [redacted] millioner kroner, som gir en positiv egenkapital på [redacted] millioner kroner. Det fremgår av note til årsregnskapet at ikke-registrert kapitalforhøyelse øker egenkapitalen med til sammen [redacted] millioner kroner.

Selskapet hadde et underskudd på [redacted] millioner kroner som ble tilført udekket tap og en kontantbeholdning på [redacted] millioner kroner ved utgangen av året.

5.2.1 Revisjon av investering i datterselskap og immaterielle eiendeler:

Konklusjon

Revisor har ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for investering i datterselskapene og for immaterielle eiendeler. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav d, e og fjerde ledd. Overtredelsene er grove.

Begrunnelse

Selskapet har bokførte verdier i datterselskaper på til sammen [redacted] millioner kroner. Datterselskapene gikk med underskudd, som samlet utgjorde [redacted] millioner kroner i 2024. Bokført egenkapital i datterselskapene var til sammen [redacted] millioner kroner.

Revisor har innhentet en redegjørelse fra ledelsen knyttet til verdien av datterselskapene. Redegjørelsen beskriver hva som tidligere har gått galt, nye avtaler med kunder og pågående aktiviteter som skal snu driften. Selskapet besluttet å gjøre en nedskrivning på ett av datterselskapene tilsvarende verdien som var lagt til i løpet av 2024. Ifølge oppdragsdokumentasjonen foreligger det en verdsettelse av gjenværende verdier i konsernet per 31. desember 2024 basert på fremtidige kontantstrømmer. Revisor vurderte ikke rimeligheten av forutsetningene i verdsettelsen. Revisor vurderte heller ikke selskapets budsjetter eller fremtidige inntektsstrømmer og likviditetsprognoser, men konkluderte med at "Basert på vurdering fra selskapet og prising på egne aksjer ved emisjon (hvor strategi er en del av innsalg) syntes ikke verdiene overvurdert".

De immaterielle eiendelene knytter seg til egenutvikling av ulike teknologiske løsninger, og er bokført til [redacted] millioner kroner. Revisor har innhentet informasjon om hva løsningene er, og relevante samarbeidsavtaler. Revisor har konkludert med at det ikke foreligger nedskrivningsindikatorer, med samme begrunnelse for at verdien på aksjer i datterselskap er til stede, altså aksjekursen i den siste emisjonen.

Finanstilsynet mener at prisingen av selskapets aksjer i emisjonen kan være en indikasjon på selskapets verdi, men ikke alene er tilstrekkelig og hensiktsmessig som revisjonsbevis for verdien av aksjer i datterselskapene eller de immaterielle eiendelene. Grunnen er at selskapets reviderte regnskaper normalt vil inngå i investorenes informasjonsgrunnlag når de vurderer verdien av selskapet. Investorens prising bygger derfor ikke på uavhengige revisjonsbevis for de enkelte eiendelene, og revisor må utføre egne revisjonshandlinger for å vurdere om de bokførte verdiene er forsvarlige.

Revisor har ikke ansett verdien som et estimat som skal revideres i tråd med ISA 540. Finanstilsynet mener det er alvorlig at revisor ikke har tatt stilling til verdivurderingen som prisingen av aksjene er basert på, og revidert dette estimatet. Finanstilsynet mener revisor ikke har utvist profesjonell skepsis i revisjonen.

Finanstilsynet mener overtredelsene er grove fordi verdiene (aksjer i datter og immaterielle eiendeler) utgjør [redacted] prosent av selskapets eiendeler, og er av vesentlig betydning for årsregnskapet.

5.2.2 Revisjon av forutsetningen om fortsatt drift

Konklusjon

Revisor har ikke identifisert risikoene for vesentlig feilinformasjon når det gjelder forutsetningen for fortsatt drift. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav c.

Begrunnelse

Selskapet er i en etableringsfase og har hatt underskudd i driften siden oppstart. Virksomheten er derfor avhengig av at eierne skyter inn kapital. I oppdragsdokumentasjonen har revisor notert "nei" på spørsmål om det er forhold som kan skape tvil rundt fortsatt drift, og notert at egenkapital ikke er truet. Revisor har likevel fastsatt risiko knyttet til fortsatt drift til "medium" og notert at selskapet har hatt store kostnader, at underskuddet har tæret på egenkapitalen og at det er hentet inn [redacted] millioner som medfører solid egenkapital, men at selskapet er avhengig av å "få til inntjening".

I vurderingen av aksjelovens § 3-4 om forsvarlig egenkapital og likviditet, har revisor notert at selskapets bankbeholdning 31. desember 2024 tilsvarer mer enn tre måneders drift. Verken selskapet eller revisor har gjort vurderinger av likviditetsbehov ut over de tre første månedene.

Finanstilsynet deler ikke revisors vurdering om at det ikke foreligger forhold som kan skape tvil om fortsatt drift. Selskapet har hatt underskudd på til sammen omtrent [redacted] millioner kroner de siste tre årene, og ved årsslutt 2024 hadde selskapet likviditet til om lag tre måneders drift. Revisor har ikke utført revisjonshandlinger som bekrefter eiernes vilje og evne til å tilføre selskapet nødvendig kapital fremover. Etter Finanstilsynets vurdering er det derfor indikasjoner på at selskapets likviditet ikke er forsvarlig. Når revisor ikke har vurdert disse forholdene tilstrekkelig, har revisor heller ikke hatt et godt nok grunnlag for å kunne konkludere på riktigheten av ledelsens bruk av forutsetningen om fortsatt drift. Finanstilsynet mener revisor har overtrådt revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav c, se ISA 570 punkt 13, 14 og 16.

5.3 Oppdrag C

Selskapet leverer håndverkstjenester. Det fremgår av årsregnskapet for 2024 at selskapet har en omsetning på rundt [redacted] millioner kroner i 2024.

5.3.1 Revisjon av inntekter

Konklusjon

Det er vesentlige mangler i revisors forståelse av virksomheten og interne kontroller som er relevante for revisjonen. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a. Overtredelsen er grov.

Revisor har ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for inntektene. Dette er grov overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

Revisor har videre grovt overtrådt revisorloven § 9-4 fjerde ledd ved å ikke utvise profesjonell skepsis i revisjonen av inntektene.

Begrunnelse

Det fremgår av årsregnskapet for 2024 at inntekter er bokført etter løpende avregningsmetode, noe som innebærer at inntekt er bokført i takt med ferdigstillelsesgrad. Under tilsynet redegjorde revisor for at selskapet normalt fakturerer i tråd med ferdigstillelse, at selskapet har "byggemøter" annenhver uke, og at det derfor ikke er risiko knyttet til måling av inntekt. Disse byggemøtene er ikke beskrevet i oppdragsdokumentasjonen, og revisor kunne ikke redegjøre for hvordan revisor visste at de hadde funnet sted. Opplysningen om at selskapet normalt fakturerer i tråd med ferdigstillelse fremgår heller ikke av revisjonsdokumentasjonen, og revisor har ikke kontrollert om dette stemmer.

Oppdragsdokumentasjonen beskriver at prosjektleder signerer og følger opp kontrakter, og hvordan faktureringen skjer. Utover dette er ikke inntektsprosessen beskrevet. Det fremgår blant annet ikke hvilke rutiner eller systemer selskapet bruker for å følge opp prosjektene og sikre at kostnader bokføres på riktig prosjekt, eller hvilke interne kontroller selskapet eventuelt har. Det er heller ikke notert hvilke kontrakter selskapet inngår, eller hvordan de sørger for at det faktureres i tråd med ferdigstillelsesgrad.

Videre har revisor notert "risiko knytter seg til at prosjekter blir fakturert iht nedbetalingsplan og iht driften. (…) Risiko likevel reduseres, gode etablerte rutiner, kunder vil dog ikke betale for noe som ikke er reelt". Det mangler beskrivelser av hvilke rutiner revisor sikter til. Til tross for at inntektene er basert på ferdigstillelsesgrad, har revisor verken dokumentert noen forståelse av *hvordan* ferdigstillelsesgrad beregnes, eller innhentet noen oversikter fra selskapet som viser *at* dette er beregnet. Revisor har heller ikke selv tatt stilling til ferdigstillelsesgrad på prosjektene.

For å revidere inntektene har revisor innhentet prosjektoversikt i Excel, som viser inntekter, kostnader og dekningsbidrag per prosjekt. Revisor analyserte dekningsbidrag per prosjekt mot en forventning, både i interimrevisjonen og ved årsoppgjøret. Ved interimrevisjonen hadde 3 av 22 prosjekter dekningsbidrag i tråd med revisors forventning. Revisor vurderte dekningsbidrag for to av de 22 prosjektene. Ett hadde dekningsbidrag utenfor forventning, og revisor har notert avviket skyldtes at det var fakturert mer enn avtalen tilsier. Ved årsslutt hadde to av ni (pågående) prosjekter dekningsbidrag i tråd med revisors forventning. For to av sju prosjekter som ikke var i tråd med revisors forventning har revisor innhentet forklaring fra ledelsen. Revisor noterte at beregnet bruttofortjeneste for enkelte prosjekter kunne variere og avvike fra forventningen, at dette var tatt opp med daglig leder ved interimrevisjonen, og at forklaringen ble ansett som fornuftig. Revisor fulgte ikke opp uttalelsene fra ledelsen nærmere. Revisor fulgte heller ikke opp de øvrige prosjektene som hadde dekningsbidrag utenfor forventning.

Revisor har innhentet eksterne bekreftelser av kundefordringer og vist til disse som revisjonsbevis for inntektene. Etter Finanstilsynets vurdering er dette ikke tilstrekkelig i dette tilfellet. Årsregnskapet bygger på løpende avregning, der inntekten skal reflektere opptjening og verdiskaping i perioden. Inntektsføringen er derfor ikke avhengig av hva som er fakturert. Bekreftelser av kundefordringer gir derfor ikke revisjonsbevis for inntektene.

Finanstilsynet mener at analyse heller ikke er egnet som revisjonsbevis i dette tilfellet fordi det er svært store variasjoner i dekningsbidragene for prosjektene som skyldes variasjoner i tidspunkt for fakturering. Analysen viste en rekke avvik som revisor enten ikke forholdt seg til eller kun innhentet

forklaring fra ledelsen uten å få bekreftet at ledelsens påstander stemmer. Analysen er heller ikke utarbeidet i tråd med ISA 520 punkt 5.

Finanstilsynet mener det er alvorlige mangler i revisjonen av inntekter. Selskapets inntektsprosess er så mangelfullt beskrevet at det ikke gir grunnlag for en forsvarlig risikovurdering eller revisjon. Finanstilsynet viser til at en god forståelse av virksomheten og den interne kontrollen er nødvendig for å kunne identifisere avvikende forhold som gir økt risiko for vesentlig feilinformasjon. Finanstilsynet mener revisor ikke kan basere seg på en antakelse om at selskapet fakturerer i tråd med ferdigstillelsesgrad, uten å utføre ytterligere handlinger, og at revisor ikke har sørget for å skaffe seg nødvendig forståelse av virksomheten og den interne kontrollen i dette oppdraget. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a. Revisor har videre ikke innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for inntektene, noe som er en overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e. Finanstilsynet viser i denne forbindelse til at inntektene er den klart største posten i selskapets årsregnskap.

Finanstilsynet mener videre at revisor ikke har utvist profesjonell skepsis i vurderingen av uttalelsene fra selskapets ledelse. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 fjerde ledd.

Finanstilsynet mener etter dette at revisor grovt har overtrådt revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a, bokstav e og fjerde ledd.

5.3.2 Revisjon av kostnader

Konklusjon

Revisor har ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for kostnadene. Dette er en overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

Revisor har ikke utvist profesjonell skepsis ved sin kontroll av kostnader betalt direkte til styreleder. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 fjerde ledd andre punktum.

Det er ikke dokumentert hva revisor har gjort for å følge opp avvik som er avdekket i kostnadskontrollen. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-9 første ledd andre punktum. Overtredelsen er grov.

Revisor dokumenterte ingen vurdering av om avdekkede mangler var overtredelse av bokføringsloven. Det er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav b. Overtredelsen er grov.

Begrunnelse

Revisor har gjort en stikkprøvekontroll av kostnader. Revisor har notert at "utvalget er foretatt ut fra skjønn", uten noen nærmere forklaring.

Revisor har testet flere bilag. Disse viste blant annet:

- Kostnader til leie av rom som er betalt direkte til styreleder privat. Selskapet har kostnader til tre ulike utleiere, uten at revisor har vurdert hva selskapet benytter lokalene til, utover at revisor har notert at selskapet "har ingen verksted".
- En rekke kostnader til restaurant/bespisning der det ikke er notert formål, hvordan dette gjelder virksomheten eller hvem som har spist. Revisor vurderte ikke risikoen for at dette kunne være private kostnader.
- Kostnader til alkohol, inkludert sprit. Det er ikke notert hva det gjelder, og kvitteringen er tydelig merket med "Ikke kvittering for kjøp". Videre er det kostnader for kjøp av drinker som er med i revisors stikkprøveutvalg. Revisor vurderte ikke risikoen for at dette kunne være private kostnader, eller risikoen for at disse ikke er skattemessig fradragsberettiget.

- Kostnader til utenlandsreiser. Formål med reisene er ikke beskrevet. Videre er flere av personene som har fått dekket reise, ikke ansatt i selskapet. Selskapets reisekostnader utgjør rundt [redacted] millioner kroner i andre driftskostnader.
- To bilag som gjelder kostnader til bilgodtgjørelse der revisor har notert "mangler underlag". Det fremgår ikke om dette er fulgt opp.

Revisors konklusjon er at " Diettkostander mangler ofte formål med utlegg, navn påført i HB, utover ovennevnte synes kostnader å være korrekt behandlet i regnskapet og tilhører foretaket". Det er ikke angitt hvordan revisor har fulgt opp dette, eller revisors vurdering av om dette er en overtredelse av bokføringsloven.

Finanstilsynet mener videre at revisor ser ut til å ha forstått at regnskapsføringen av bilagene ikke er i tråd med bokføringsregelverket fordi revisor har notert at de har mangler, se bokføringsloven § 10, jf. bokføringsforskriften § 5-9 og 5-10. Likevel har revisor ikke kommunisert med styret i tråd med revisorloven § 9-5 første ledd. Finanstilsynet viser også til at kostnadene er ført med skattemessig fradrag, uten at revisor har vurdert om det var grunnlag for dette.

Finanstilsynet mener også at revisor ikke utviste profesjonell skepsis når det gjaldt kontrollen av kostnader betalt direkte til styreleder, og at dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 fjerde ledd andre punktum.

Når det gjelder kostnader til utenlandsreiser opplyste revisor til Finanstilsynet at selskapet dekker reise til Norge for personer selskapet leier inn fra leverandør. Revisor oversendte videre en avtale med leverandøren som revisor mente tilsier at selskapet skal dekke disse kostnadene. Finanstilsynet deler ikke revisors vurdering av at det fremgår av avtalen at selskapet skal belastes disse kostnadene. Videre er avtalen verken vurdert eller dokumentert i oppdragsdokumentasjonen.

Finanstilsynet mener at revisor ikke har grunnlag for å konkludere med at kostnadene tilhører selskapet. Finanstilsynet mener flere bilag indikerer at selskapet er urettmessig belastet med kostnader. Kravet om særskilt dokumentasjon skal sikre en tydelig og sporbar oppfølging av forhold som kan indikere misligheter eller feil. Dokumentasjonen må vise hvilke undersøkelser revisor har gjort, hvordan funnene er vurdert, og grunnlaget for revisors konklusjoner. Når slik oppfølging ikke er dokumentert, kan det ikke etterprøves om revisor har hatt et tilstrekkelig grunnlag for sine vurderinger. Finanstilsynet mener derfor at overtredelsen er grov.

5.3.3 Revisors vurdering av misligheter

Konklusjon

Finanstilsynet mener revisors mangelfulle vurderinger av misligheter er en grov overtredelse av revisorloven § 9-4 fjerde ledd første punktum.

Begrunnelse

Revisor skal ta utgangspunkt i at det foreligger mislighetsrisiko knyttet til inntekter, se ISA 240 punkt 27. Revisors begrunnelse for hvorfor det i denne revisjonen ikke foreligger en slik mislighetsrisiko er: "substanskontroller gir tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for salgsinntekter da selskapet har etablert gode rutiner som vi kan bygge vår revisjon på. Det er heller ikke knyttet noen skjønnsmessige vurderinger til selskapets inntekter. Inntekter kan lett kontrolleres mot inngåtte kontrakter, nedbetalingsplan og prosjektregnskap."

Knyttet til handlingen "vurder risiko for misligheter og ledelsens mulighet til å overstyre kontroller" har revisor notert "Ikke aktuell". Revisor har notert at regnskapsfører har alenefullmakt på bank, men at risiko er redusert blant annet fordi "[redacted] er et lite sted og ryktet sprer seg veldig fort".

Finanstilsynet mener revisor ikke har tilstrekkelig grunnlag for å tilbakevise presumpsjonen om mislighetsrisiko knyttet til salgsinntekter. Den iboende mislighetsrisikoen i et selskap kan ikke

reduseres fordi revisor gjør substanskontroller i revisjonen. Finanstilsynet viser også til at revisors kartlegging og vurdering av selskapets rutiner har betydelige mangler, se avsnitt 5.3.1, og at revisor ikke testet noen kontroller. Revisors oppfatning om at regnskapet ikke inneholder noen skjønnsmessige vurderinger er også feil fordi inntektene er basert på fullføringsgrad.

Finanstilsynet mener revisors vurdering av misligheter ikke er tilstrekkelig fordi revisor ikke har vurdert hvordan misligheter kan forekomme i selskapet, heller ikke risikoen for ledelsens overstyring av kontroller, som alltid skal anses som en særskilt risiko ifølge ISA 240 punkt 32.

Finanstilsynet mener revisor har oversett flere mislighetsindikatorer. Finanstilsynet viser blant annet kostnader uten forretningsmessig begrunnelse som revisor fikk kjennskap til gjennom kostnadsrevisjonen, se avsnitt 5.3.2. Det er også gitt et lån til en leverandør som ikke er forretningsmessig begrunnet, se ISA 240 punkt 33 c. Disse forholdene er ikke vurdert av revisor.

Selskapet driver i byggebransjen, og selskapet leier inn ansatte fra en leverandør som er et annet norsk selskap. Leverandøren har ansatt eller leid inn en rekke personer fra Øst-Europa som det reviderte selskapet dekker reise til Norge for. Finanstilsynet mener det er flere risikoforhold ved denne modellen som revisor skulle ha vurdert, for eksempel arbeidslivskriminalitet og skatteunndragelse.

Finanstilsynet mener revisor ikke har vært oppmerksom på muligheten for vesentlig feilinformasjon som skyldes misligheter, og at revisjonen ikke er utført med profesjonell skepsis, noe som er en overtredelse av revisorloven § 9-4 fjerde ledd første punktum. På bakgrunn av det samlede bildet av mislighetsindikatorer i selskapet og risikoforhold i bransjen som ikke er vurdert av revisor, mener Finanstilsynet at overtredelsen er grov.

5.4 Oppdrag D

Selskapet leverer tjenester til ulike kommuner og leier inn konsulenter til oppdragene. Årsregnskapet for 2024 viser salgsinntekter på ■ millioner kroner.

5.4.1 Revisjon av inntekter

Konklusjon

Det er vesentlige mangler i revisors forståelse av virksomheten og interne kontroller som er relevante for revisjonen. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a.

Revisor har ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for inntektene, eller utvist profesjonell skepsis i revisjonen av inntektene. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e og fjerde ledd. Overtredelsene er grove.

Begrunnelse

Revisor har klassifisert inntekten med medium risiko. Selskapet leverer tjenester til det offentlige. Revisor har ikke beskrevet hvilke typer avtaler selskapet har med det offentlige, herunder priser, vilkår og varighet på avtalene. Revisor har ikke beskrevet hva som er grunnlaget for faktureringen, systemet som selskapet benytter, eller nærmere beskrivelser av hvordan leveransene følges opp. Revisor har heller ikke innhentet noen av avtalene selskapet har med konsulentene som leverer tjenestene.

Revisor har mottatt flere Excel-ark fra kunden som skal dokumentere inntekten, blant annet et Excel-ark som viser hva som er fakturert fra hver konsulent, og hva som er viderefakturert til det offentlige. Det er ingen kontroll av input i Excel-arket eller beskrivelser av hvordan dette er satt opp eller hvilket system informasjonen kommer fra.

Revisor innhentet en ordreoversikt fra regnskapssystemet og tok stikkprøver av enkelte ordre i oversikten inn mot faktura. Revisor verken beskrev eller begrunnet utvalgsstørrelse eller utvalgsenheter, se ISA 530 punkt 7 og 8. Revisor har satt opp en bruttofortjenesteanalyse som viser total bruttofortjeneste sammenlignet med fjorår. Analysen følger ikke kravene til ISA 520 punkt 5.

I møte med Finanstilsynet opplyste revisor at selskapet ikke har rammeavtaler med noen kommuner, kun enkeltavtaler basert på enkeltvedtak og at revisor ikke har beskrevet enkeltavtalene på grunn av personvern. Under tilsynet opplyste revisor til Finanstilsynet at revisor har kontrollert enkelte avtaler mot ordre, og kontrollert underlag fra konsulentene mot avtale. Denne revisjonshandlingen er ikke beskrevet i oppdragsdokumentasjonen og revisor kunne ikke redegjøre for hvilke krav som stilles til leveransen, eller hvordan selskapet beregner påslag på det som faktureres fra konsulent og til kommune. Revisjonshandlingene som revisor opplyser å ha gjort, men ikke dokumentert, kan Finanstilsynet ikke legge til grunn.

Finanstilsynet mener det er alvorlige mangler i revisjonen av inntekter. Selskapets inntektsprosess er så mangelfullt beskrevet at det ikke gir grunnlag for en forsvarlig risikovurdering eller revisjon. At revisor ikke setter seg inn i avtalene som er grunnlaget for selskapets inntekt, er en alvorlig mangel. Revisjonen er i stor grad basert på Excel-ark fra kunden, som revisor ikke har kontrollert nærmere eller vurdert risikoen ved. Finanstilsynet mener revisor ikke har utvist profesjonell skepsis i revisjonen, fordi dokumentasjon mottatt fra kunden er lagt til grunn uten nærmere kontroll. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 fjerde ledd. Videre er revisors handling knyttet til kontroll av faktura mot ordreoversikt ikke egnet til å revidere fullstendighet av salgsinntektene. Det er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav a og e, se blant annet ISA 315 punkt 19, 26 og 28 og ISA 500 punkt 6 og 9. Det er også overtredelse av revisorloven § 9-4 fjerde ledd første punktum. Fordi manglene er så omfattende og gjelder en sentral regnskapspost, er overtredelsene grove.

5.4.2 Revisors øvrige risikovurderinger, herunder vurdering for mislighetsrisiko

Konklusjon

Finanstilsynet mener revisors risikovurderinger er så mangelfulle at det foreligger overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav c. Dette gjelder både revisors vurdering av risiko for misligheter og vurdering av risiko knyttet til regnskapslinjer som lønnskostnader, andre driftskostnader, bankinnskudd, leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld.

Begrunnelse

ISA 315 punkt 28 og 29 krever at revisor identifiserer risiko og fastsetter relevante påstander for hver signifikant transaksjonsklasse, kontosaldo og noteopplysning. Av regnskapslinjene i årsregnskapene har revisor kun vurdert risiko knyttet til inntekter og kundefordringer, selv om selskapet har lønnskostnader, andre driftskostnader, bankinnskudd, leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld som overstiger revisors vesentlighetsgrense. For disse regnskapslinjene har ikke revisor vurdert hvilke påstander som er relevante.

Revisor har ikke vurdert hvorfor disse postene ikke er ansett som signifikante transaksjonsklasser eller kontosaldoer. Selv om revisor har utført enkelte revisjonshandlinger knyttet til postene, mangler det risikovurderinger som grunnlag for arbeidet. Revisor har derfor ikke hatt et tilstrekkelig grunnlag for å utforme hensiktsmessige revisjonshandlinger.

Revisor har vurdert risiko for misligheter og ledelsens overstyring av kontroller som lav med begrunnelsen: "Risiko for misligheter anses liten, ledelsens mulighet er til stede. Motivet synes å mangle, ledelsen er identisk med [redacted] % av aksjonærene. Høy risiko for misligheter knyttet til inntekter oppveies av at alle inntekter er knyttet til en avtale med kommune/fylke/off. etat. Det foreligger saksnummer vedr inntektene og konsulentene leies inn til den enkelte sak." Revisor

vurderte ikke risikoen for private kostnader eller risikoen for at selskapet overfakturerer kommunene.

Finanstilsynet mener revisor ikke i tilstrekkelig grad har vurdert hvordan misligheter kan oppstå i selskapet. Blant annet betaler selskapet husleie til selskapets daglige leder for leie av et rom i daglig leders private leilighet, men revisor har ikke vurdert om det var noen risiko knyttet til denne kostnaden. Revisor har forklart til Finanstilsynet at kostnaden ikke var vesentlig for regnskapet totalt sett, og Finanstilsynet legger til grunn at dette er årsaken til at revisor ikke har hatt oppmerksomhet rettet mot denne risikoen. Finanstilsynet mener imidlertid at revisors aktsomhet mot mislighetsrisikoen skulle vært skjerpet fordi det er offentlige midler som benyttes til å dekke kostnadene i selskapet, selv om den konkrete kostnaden ikke er vesentlig for regnskapet.

Finanstilsynet mener revisor ikke har tilstrekkelig grunnlag for å tilbakevise presumpsjonen om mislighetsrisiko knyttet til salgsinntekter. Videre er ledelsens overstyring av kontroller alltid en særskilt risiko, se ISA 240 punkt 32. Revisor har sett bort fra dette. Finanstilsynet mener revisors risikovurderinger er så mangelfulle at det er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav c.

5.5 Oppdrag E

Selskapet er et IT-selskap som leverer løsninger innen salg og markedsføring på nett. Morselskapet er børsnotert i [redacted]. Årsregnskapet for 2025 viser at inntektene er [redacted]. Det var negative resultater i selskapet på omtrent [redacted] millioner kroner i både 2024 og 2025. Ved årsslutt 2025 var egenkapitalen negativ med omtrent[redacted] millioner kroner. I note til årsregnskapet fremgår det at selskapets drift finansieres gjennom konserninterne overføringer og løpende inntekter, og at det ikke er noen risiko for at eksterne kreditorer ikke får dekning for sine krav.

I revisjonsberetningen fremgår det at revisor har utført revisjonen i samsvar med revisjonsstandarden for revisjon av regnskap til mindre komplekse enheter (ISA for MKE). Revisor har avgitt revisjonsberetning uten forbehold, men presisert at det er usikkerhet knyttet til fortsatt drift.

5.5.1 Revisjon av forutsetningen om fortsatt drift

Konklusjon

Revisor har ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis knyttet til fortsatt drift, eller utvist profesjonell skepsis ved vurdering av forutsetningen om fortsatt drift. Dette er en overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e og fjerde ledd andre punktum.

Begrunnelse

Revisor har fastsatt risikoen knyttet til fortsatt drift som lav. I revisjonsfilen har revisor kommentert at flere selskaper i konsernet er lagt ned, men at det er gjort grep for å redusere kostnadene i konsernet. Revisor skriver blant annet at morselskapet vil garantere for datterselskapets økonomiske forpliktelser hvis nødvendig, at morselskapet også taper penger på driften, men foreløpig har "ok" egenkapital. Revisor har videre notert at de inntar presisering om tapt egenkapital og usikkerhet om fortsatt drift i revisjonsberetningen.

Revisor har ikke innhentet budsjetter eller annen informasjon om fremtidige kontantstrømmer og likviditet. Revisor har derfor ikke hatt tilstrekkelig grunnlag for å vurdere om usikkerheten om fortsatt drift er vesentlig, om opplysningene i årsregnskapet er tilstrekkelige, eller om revisjonsberetningen skulle inneholdt forbehold om fortsatt drift. Mangelfulle revisjonsbevis er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e. Manglende profesjonell skepsis til

ledelsens uttalelser er overtredelse av revisorloven § 9-4 fjerde ledd andre punktum, se ISA for MKE punkt 7.4.4 og 8.5.7-8.5.9 i revisjonen av fortsatt drift.

I møte med Finanstilsynet opplyste revisor at de også hadde gjennomgått kvartalstall for morselskapet. Dette er imidlertid ikke dokumentert av revisor. Revisor opplyste videre at morselskapet ikke hadde gitt noen garanti om å tilføre selskapet kapital, men at revisors vurdering av dette fremgår av dialogen med selskapet. Finanstilsynet mener at når revisors konklusjon om fortsatt drift bygger på morselskapets vilje og evne til å tilføre kapital, må revisor innhente skriftlig bekreftelse for dette.

5.6 Oppdrag F

Oppdraget gjelder revisjon av et konsern med et morselskap og et datterselskap. Datterselskapet eier et næringsbygg og driver med utleie av dette. Datterselskapet har gjeld til morselskapet på [redacted] millioner kroner og har hatt negative resultater og negativ egenkapital de siste [redacted] årene.

Morselskapet eier aksjer i datterselskapet (bokført ti[redacted] millioner kroner), har et banklån [redacted] millioner kroner) og en fordring på datterselskapet [redacted] millioner kroner). Morselskapet har hatt negative resultater de siste [redacted] årene.

I revisjonsberetningen til begge selskapene fremgår det at revisor har utført revisjonen i samsvar med revisjonsstandarden for revisjon av regnskap til mindre komplekse enheter (ISA for MKE).

5.6.1 Revisjon av bankgjeld i morselskapet

Konklusjon

Finanstilsynet mener revisor ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for klassifisering av bankgjeld i morselskapet. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

Begrunnelse

Morselskapet er finansiert med gjeld til bank. Revisor har vurdert om morselskapet overholder lånebetingelser vedrørende banklånet. En av lånebetingelsene er at likviditeten skal ha et gitt nivå.

I oppdragsdokumentasjonen har revisor notert at det er indikasjon på brudd på lånebetingelser på grunn av lav bankbeholdning i mor. Revisor har notert at det ikke er andre brudd på lånebetingelser, enn knyttet til likviditetskrav. Videre har revisor notert at ledelsen i selskapet har opplyst til revisor at banken ikke har kommentert brudd på lånebetingelser. Revisor har notert at lånet er refinansiert i 2026 og at lånebetingelsene skal være oppfylt etter dette. Bankgjelden ble klassifisert som langsiktig gjeld.

Revisor var kjent med bruddet på lånebetingelsene, men fulgte det ikke opp og vurderte ikke om gjelden skulle reklassifiseres som kortsiktig. Finanstilsynet mener derfor at revisor ikke har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for klassifisering av gjelden til bank. Det er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

5.6.2 Revisjon av transaksjoner med nærstående parter

Konklusjon

Finanstilsynet mener manglene i revisjonen av transaksjoner med nærstående parter er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav c og d.

Begrunnelse

I oppdragsdokumentasjonen har revisor notert at transaksjonene med nærstående parter angår gjeld, fordringer og renter. Følgende transaksjoner er identifisert av revisor:

- Fordring på datter på [redacted] millioner kroner med rente på 5,5 prosent årlig. Rentene betales ikke, men tillegges hovedstol.
- Gjeld til et av eierselskapene, som eie[redacted] prosent av selskapet på [redacted] millioner kroner med 4 prosent rente. Styreleder i morselskapet er også styreleder i eierselskapet og har signert avtalen på vegne av begge parter.
- Gjeld til et av eierselskapene som eier [redacted] prosent av selskapet på omtrent [redacted] million kroner med 4 prosent rente.
- Gjeld til styrets leder privat, som også indirekte eier [redacted] prosent av selskapet på omtren[redacted] million kroner med 20 prosent rente. Styrets leder har signert låneavtalen på vegne av både selskapet og seg selv. Styreleder har opplyst til revisor at renten ble akseptert av begge parter.

Låneavtalene med aksjonærene fastsetter at lånene skal tilbakebetales når morselskapet har tilstrekkelig likviditet. Revisor har notert "ok" på spørsmålet om transaksjonene med nærstående parter er registrert riktig, herunder etter aksjeloven §§ 3-8 og 3-9. Revisor har heller ikke dokumentert noen vurdering av om låneavtalene er i samsvar med aksjeloven. Finanstilsynet mener dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav c og d, se også ISA for MKE punkt 7.4.11 og 7.4.13.

Finanstilsynet mener manglene i revisjonen er særlig alvorlige for lånet til styreleder. Dette lånet har en rente på 20 prosent, mens lånene fra de øvrige aksjonærene har rente på 4 prosent. Den høye renten ga revisor en særskilt grunn til å vurdere om lånevilkårene var markedsmessige og i selskapets interesse. Behovet for en slik vurdering forsterkes av at morselskapet har underskudd hvert år, og av at styreleder signerte avtalen på vegne av både selskapet og seg selv. Revisor har heller ikke innhentet bekreftelse på at styret for øvrig var kjent med eller hadde vurdert avtalen.

Finanstilsynet mener revisjonen også er mangelfull for de øvrige lånene fra nærstående parter. Revisor har ikke vurdert om rentene på lånene er fastsatt på armlengdes vilkår, det vil si om vilkårene tilsvarer det uavhengige parter ville avtalt. Finanstilsynet mener revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav c er overtrådt fordi revisor ikke vurderte om det foreligger en overtredelse av aksjeloven, og revisorloven bokstav d fordi revisor ikke utformet og gjennomførte tilstrekkelige revisjonshandlinger.

5.6.3 Revisjon av fortsatt drift i morselskapet og datterselskapet

Konklusjon

Det er ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for forutsetningen om fortsatt drift. Dette er en overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

Begrunnelse

Datterselskapet har hatt negative resultater de siste to årene og har tapt egenkapitalen. Selskapets kortsiktige gjeld overstiger selskapets kortsiktige fordringer. Selskapet har langsiktig gjeld på [redacted] millioner kroner til morselskapet. I note til årsregnskapet fremgår det at morselskapet har refinansiert sin bankgjeld og at styret forventer at selskapet vil drives med overskudd i 2026. Til tross for disse forholdene har revisor ikke gjort vurderinger rundt fortsatt drift i datterselskapet.

Morselskapet hadde ved årsslutt et bankinnskudd på [redacted] kroner og kortsiktig gjeld på omtrent [redacted] millioner kroner, i tillegg til langsiktig gjeld til bank på [redacted] millioner kroner. De eneste eiendelene i morselskapet, i tillegg til bankbeholdningen, er aksjer i datter og fordring på datter. Revisor har videre notert at aksjonærer og nærstående har tilført likviditet ved behov. Til tross for årlige

underskudd, behov for tilførsel av kapital for å bedre likviditet, og brudd på lånebetingelser, se avsnitt 5.6.1, har revisor notert at det ikke er noen hendelser som medfører tvil om fortsatt drift.

I vurderingen av revisjonen av forutsetningen om fortsatt drift har Finanstilsynet også lagt vekt på revisors vurderinger i arbeidspapiret knyttet til utsatt skattefordel. Likevel mener Finanstilsynet at revisjonen er mangelfull, og viser blant annet til at revisor ikke innhentet de nye avtalene selskapet har inngått som skal øke inntekter fremover. De nye leieavtalene er sentrale for selskapets virksomhet og er også av betydning for vurdering av øvrige balanseposter, herunder utsatt skattefordel.

Mangelfulle revisjonsbevis er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e, se ISA for MKE punkt 7.4.2 b, 8.5.7 og 8.5.8 i revisjonen av fortsatt drift.

5.7 Oppdrag H

5.7.1 Revisjon av aksjer i datterselskap

Konklusjon

Revisor har ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for investering i datterselskap. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

Begrunnelse

Foretaket har bokført verdi på datterselskap på totalt [redacted] millioner kroner fordelt på flere datterselskaper. Note til årsregnskapet viser at total egenkapital knyttet til datterselskapene er negativ med [redacted] millioner kroner, og totalt resultat er negativt med [redacted] millioner kroner. Finanstilsynet har vurdert revisjonen av investering i datterselskap til de to datterselskapene med høyest bokført verdi. Disse er bokført til henholdsvis [redacted] millioner kroner og [redacted] millioner kroner.

Det ene datterselskapet hadde negativ bokført egenkapital per 31. desember 2024 og hadde hatt negative resultater siste [redacted] år. Revisor har notert følgende i arbeidspapiret på revisjon av aksjer i datter ”Ok forsvares basert på historisk inntjening samt selskapets vurdering ref vedlegg” I vedlegget ligger det en forklaring fra styreleder om at selskapet er på vei til å få et overskudd, at driften har blitt mer kostnadseffektiv og at omsetningen har økt. Revisor har ikke gjort revisjonshandlinger knyttet til opplysningene fra ledelsen eller utført øvrige revisjonshandlinger for å få bekreftet verdien av aksjer i datterselskapet.

Det andre datterselskapet hadde negativ bokført egenkapital per 31. desember 2024, og hadde hatt negative resultater de siste [redacted] årene. Revisor la likevel til grunn at bokført verdi av aksjene var forsvarlig. Begrunnelsen var at en ekstern investor hadde inngått avtale om å kjøpe [redacted] prosent av aksjene i selskapet, med opsjon på å kjøpe inntil [redacted] prosent, og at prisen i denne avtalen oversteg bokført verdi av aksjene. Revisor mener verdien er markedsmessig fordi det er en avtale mellom uavhengige parter. Revisor har imidlertid ikke innhentet noen verdivurdering eller vurdert om det er andre forhold ved avtalen som har påvirket prisen. Revisor tok heller ikke hensyn til at revisor i revisjonsberetningen for datterselskapet selv hadde tatt forbehold om hele verdien på utsatt skattefordel på [redacted] millioner kroner fordi det etter revisors oppfatning forelå usikkerhet knyttet til om selskapet ville oppnå tilstrekkelig inntekt til å utnytte skattefordelen.

Finanstilsynet mener at emisjonskursen ikke er en pris som er fastsatt i et åpent marked, og at prisen uansett ikke kan benyttes som revisjonsbevis alene, se også punkt 5.2.1. Finanstilsynet mener selskapenes egenkapital og resultater siste år gir indikasjoner på nedskrivningsbehov, og viser til revisors egen oppfatning om utsatt skattefordel i datterselskapet. Finanstilsynet mener videre at revisor skulle vurdert nærmere ledelsens uttalelser om at driften vil bli lønnsom fremover. Fordi revisor ikke har gjort ytterligere revisjonshandlinger, mener Finanstilsynet at det ikke er

innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for aksjer i datter. Dette er en overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

5.7.2 Revisjon av utsatt skattefordel

Konklusjon

Revisor har ikke innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for utsatt skattefordel. Dette er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

Begrunnelse

Utsatt skattefordel er balanseført med [redacted] millioner kroner og utgjør en vesentlig post i regnskapet. Vurdering av utsatt skattefordel er kun utført for konsernet, hvor revisor har konkludert med et nedskrivningsbehov på minimum [redacted] millioner kroner i konsernregnskapet på grunn av to datterselskap. Revisor tok forbehold om dette i revisjonsberetningen for konsernregnskapet.

Revisor har innhentet selskapets vurdering av utsatt skattefordel i konsernet hvor ledelsen konkluderer med at selskapet vil få en "meget bedre lønnsomhet og god betjeningsevne mht det fremførbare underskuddet". Revisor har ikke utført noen revisjonshandlinger for å bekrefte opplysningene i redegjørelsen fra ledelsen. Revisor har heller ikke innhentet noen prognoser eller kalkyler for å sannsynliggjøre at verdien på utsatt skattefordel er til stede.

Manglende revisjon av utsatt skattefordel i selskapet er overtredelse av revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav e.

6 Nærmere om vilkårene for å kunne fatte vedtak

Finanstilsynet kan ilegge revisjonsforetak overtredelsesgebyr når foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne, har overtrådt nærmere angitte bestemmelser i revisorloven, se revisorloven § 14-5 og forvaltningsloven § 46 første ledd. Skyldkravet er alminnelig uaktsomhet og kan oppfylles ved anonyme og kumulative feil.

Finanstilsynet har konkludert med at revisjonsforetaket har brutt sentrale plikter knyttet til revisorloven og revisjonsstandardene når det gjelder revisjonen av flere selskaper. Av revisjonene Finanstilsynet vurderte, manglet seks (oppdrag A, B, C, D, F og H) av syv oppdrag tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for sentrale regnskapsposter. Revisjonsforetaket har videre gjennomgående mangler i revisjon av estimater (oppdrag B, C og H) og mangler i oppfølging av transaksjoner med nærstående parter (oppdrag C, D og F).

Finanstilsynet mener det er særlig alvorlig at revisor avdekker forhold som indikerer lovbrudd hos reviderte virksomheter uten å følge opp dette. Dette gjelder oppdrag A, C og F der det er identifisert forhold som indikerer brudd på for eksempel aksjeloven og bokføringsloven.

Finanstilsynet mener videre at revisor ikke har opprettholdt profesjonell skepsis i revisjonene fordi uttalelser fra selskapenes ledelse har blitt lagt til grunn uten nærmere vurderinger og undersøkelser. Dette gjelder blant annet i revisjonen av nærstående parter, revisjon av estimater og revisjon av forutsetningen om fortsatt drift.

Når det gjelder oppdrag A, mener Finanstilsynet at revisjonen har vært særdeles mangelfull. Revisor manglet grunnleggende forståelse av virksomheten, vurderte verken risiko eller innhentet revisjonsbevis som kunne underbygge revisjonsberetningene for 2022 og 2023. Det er svært alvorlig at revisor heller ikke vurderte om selskapets virksomhet var lovlig, til tross for at Lotteritilsynet hadde gitt pålegg om stans og anmeldt selskapet.

Finanstilsynet har vurdert betydningen av at de mest alvorlige manglene i oppdrag A gjelder revisjoner utført av en oppdragsansvarlig revisor som ikke lenger er tilknyttet revisjonsforetaket.

Dette er et moment i vurderingen av reaksjonsform. Etter Finanstilsynets vurdering tilsier forholdet at saken ikke gir grunnlag for tilbakekall av revisjonsforetakets godkjenning. Overtredelsene er likevel begått ved utførelsen av revisjonsoppdrag på foretakets vegne, og foretaket har et selvstendig ansvar for kvalitetsstyring, oppfølging og kontroll. Finanstilsynet mener derfor at overtredelsesgebyr er en egnet og forholdsmessig reaksjon.

Momentene som skal inngå i vurderingen av om gebyr skal ilegges, fremgår av revisorloven § 14-6 og forvaltningsloven § 46. Bestemmelsene angir ikke hvilken vekt de ulike momentene skal ha. Oppregningene er ikke uttømmende, og Finanstilsynet kan derfor legge vekt på andre forhold. Vedtak om ileggelse av overtredelsesgebyr vil bygge på en konkret helhetsvurdering.

Etter Finanstilsynets vurdering er det utvist uaktsomhet ved å unnlate å følge plikter knyttet til sentrale bestemmelser i revisorloven. Overtredelsene har en grovhet som gjør at de begrunner ileggelse av gebyr.

Når det gjelder overtredelsenes varighet, legger Finanstilsynet til grunn at overtredelsene har pågått over noe tid. Tilsynet dekker revisjoner utført i både 2025 og 2026. Revisjonen av oppdrag A, som var særlig mangelfull, var utført på tilsvarende måte begge årene Finanstilsynet undersøkte. Finanstilsynet hadde en tilsynssak med revisjonsforetaket som ble avsluttet i 2025 knyttet til revisjon av årsregnskap for 2024, se punkt 4.2, der revisjonsforetaket fikk kritikk for mangelfulle revisjonsbevis, manglende oppfølging av transaksjoner med nærstående parter og manglende profesjonell skepsis. Tilsynet i 2026 viser at det fremdeles er mangler på disse områdene.

Når det gjelder tap påført tredjeparter, mener Finanstilsynet at det i revisjonen av oppdrag A er sannsynlig at revisors mangelfulle oppfølging av selskapet har bidratt til at driften har kunnet fortsette, og at tredjeparter er påført tap. Finanstilsynet viser til brev fra Lotteritilsynet datert [redacted] der det fremgår at [redacted] Til tross for dette fortsatte revisjonsforetaket kundeforholdet frem til selskapet gikk konkurs i [redacted].

Finanstilsynet mener at manglene i revisjonene, herunder mangel på profesjonell skepsis, medfører blant annet at lovbrudd og misligheter hos de reviderte ikke avdekkes eller håndteres på riktig måte slik at de ikke videreføres. Når revisors manglende aktsomhet fører til de overtredelsene som er avdekket i denne saken, er det egnet til å svekke revisors rolle som allmennhetens tillitsperson og tilliten til revisjonsordningen.

Foretaket har et selvstendig ansvar for at foretaket har et system for kvalitetsstyring som omfatter retningslinjer og rutiner for utførelsen av lovfestet revisjon. Foretaket skal se til at systemene, rutinene og retningslinjene virker etter hensikten, og at tiltak for å utbedre svakheter gjennomføres. Tilsynet viste at revisjonsforetakets kvalitetskontroll og utbedringstiltak ikke har fungert, se punkt 4.1 og 4.2. Finanstilsynets vurdering er at foretaket kunne ha forebygget overtredelsene ved tilstrekkelig kontroll av revisjonen og oppfølging av påpekte mangler, se forvaltningsloven § 46 annet ledd bokstav c.

Finanstilsynet finner det etter dette riktig å ilegge gebyr i denne saken. Gebyret skal gi et tydelig signal om betydningen av revisors rolle, og ha en preventiv virkning både for foretaket som ilegges gebyr og for andre revisorer ved gjennomføringen av revisjonsoppdrag. Ileggelse av gebyr vil også kunne bidra til å dempe mulig tillitssvikt hos allmenheten. Finanstilsynet mener derfor at gebyr skal ilegges.

Maksimalt overtredelsesgebyr som kan ilegges revisjonsforetak er inntil 10 millioner kroner, eller opptil 2 prosent av den samlede årsomsetningen etter siste godkjente årsregnskap, se revisorloven § 14-5 tredje ledd.

De lovfastsatte momentene for vurderingen av om overtredelsesgebyr bør ilegges, gjelder også for fastsettelsen av gebyret. Størrelsen av ilagt gebyr i sammenlignbare saker vil være relevant. Det må i tillegg vurderes om revisjonsforetaket har oppnådd vinning eller unngått tap som følge av overtredelsene.

Finanstilsynet legger til grunn at revisjonsforetaket har oppnådd besparelser blant annet ved å la være å utføre pliktige revisjonshandlinger. Å sørge for et fungerende kvalitetssystem krever ressurser, og Finanstilsynet legger til grunn at revisjonsforetaket har hatt besparelser ved å ikke sørge for at kvalitetssystemet er utformet og fungerer i tråd med lovens krav. Bruk av overtredelsesgebyr innebærer at revisjonsforetaket ikke oppnår økonomiske fordeler av manglende etterlevelse av lovkrav.

Også overtrederens økonomiske evne vil være av betydning i gebyrfastsettelsen. Det fremgår av foretakets årsregnskap for 2025 at det hadde en omsetning på 46,19 millioner kroner og et årsresultat på 7,2 millioner kroner. Gebyret må uansett settes på et nivå som gir preventiv effekt.

I tilsvaret anfører revisjonsforetaket at de mener det varslede beløpet er høyere enn det revisorloven § 14-5 åpner for, og høyere enn det som er nødvendig for å oppnå preventiv effekt.

Når det gjelder gebyrets størrelse anfører revisjonsforetaket at maksimalt gebyr er 2 prosent av den samlede omsetningen etter siste godkjente regnskapsår, og at det i denne saken bare er adgang til å ilegge 924 000 kroner i gebyr. Som støtte for dette synspunktet har foretaket vist til kommentarutgaven til revisorloven, en lovkommentar i Lovdata og en artikkel i Revisjon og Regnskap fra 2021 som tar for seg temaet. Finanstilsynet er kjent med at revisjonsforetakets tolkning har støtte i kommentarutgaven til gjeldende revisorlov[1], som ble utgitt ganske raskt etter ikrafttredelsen. Finanstilsynet er imidlertid ikke enig i det som kommer til uttrykk der.

Finanstilsynet bygger på bestemmelsens ordlyd, som tilsier at maksimalt gebyr til revisjonsforetak enten er 10 millioner kroner, eller opptil 2 prosent av den samlede årsomsetningen til foretaket.

Verken forarbeidene til revisorloven eller revisjonsdirektivet gir direkte veiledning om hvordan bestemmelsen skal forstås. Formålet med gebyrbestemmelsen kommer blant annet til uttrykk i endringsdirektivets fortale artikkel 16[2], hvor det står at myndighetene bør kunne ilegge administrative økonomiske sanksjoner som har en reelt avskrekkende virkning. Departementet har i forarbeidene lagt til grunn at overtredelsesgebyrets tiltenkte funksjon er å være en viktig del av et effektivt sanksjonsapparat for å håndheve revisorlovgivningen[3]. Dette underbygger Finanstilsynets tolkning. Finanstilsynet mener videre at revisorloven § 14-5 tredje ledd sett i sammenheng med fjerde ledd om gebyr til person tilsier at Finanstilsynets tolkning er korrekt. Når det kan ilegges gebyr på inntil 5 millioner kroner for person, vil en øvre grense på inntil 10 millioner kroner være en uforholdsmessig lav grense for de større revisjonsforetakene. For mindre revisjonsforetak kan en øvre grense på 2 prosent av årsomsetningen innebære at det maksimale gebyret blir for lavt til å utgjøre en effektiv sanksjon.

Finanstilsynets tolkning er i samsvar med det som gjelder i andre lover på Finanstilsynets områder med samme formulering, se blant annet bestemmelser i verdipapirhandelloven kapittel 21 og departementets omtale av overtredelsesgebyr i forarbeidene.[4]

---

[1] Revisorloven og revisjonsforordningen, Fagbokforlaget 19. desember 2020

[2] Direktiv 2014/56/EU

[3] Prop. 37 LS (2019-2020) punkt 21.2.5.1

[4] Departementets vurderinger av den øvre grensen for overtredelsesgebyr er omtalt i Prop.96 LS (2018-2019) 7.6.5.5: "Etter EØS-reglene skal det fastsettes nærmere angitte maksimumsbeløp som varierer mellom de ulike EØS-regelverkene, fra 5 millioner for fysisk person som det laveste, til 126 millioner kroner i foretaksgebyr som det høyeste (eller et høyere beløp følger etter en beregning av omsetning eller fortjeneste av overtredelsen."

Revisjonsforetaket anfører videre at det ikke har oppnådd noen betydelig vinning som følge av overtredelsene, og viser til at det gjennom hele tilsynsprosessen har samarbeidet tett med Finanstilsynet. Etter revisjonsforetakets syn vil et overtredelsesgebyr på mellom 400 000 og 500 000 kroner være tilstrekkelig til å ivareta gebyrets preventive formål. Foretaket viser også til overtredelsesgebyret på 700 000 kroner som ble ilagt Forvis Mazars i 2025, og at dette utgjorde ca. 0,85 % av omsetningen.

Finanstilsynet er enig i at revisjonsforetaket har samarbeidet under tilsynet, blant annet ved å legge frem etterspurt dokumentasjon. Dette er et relevant moment som er tatt i betraktning ved gebyrfastsettelsen. Samarbeidet kan imidlertid ikke tillegges slik vekt at gebyret reduseres til det nivået foretaket har anført. Finanstilsynet mener heller ikke at gebyret som ble ilagt Forvis Mazars i 2025, gir grunnlag for en slik reduksjon. Gebyret må fastsettes etter en konkret helhetsvurdering av omstendighetene i den enkelte saken, og gebyrets andel av foretakets omsetning kan derfor ikke vurderes isolert. I denne saken legger Finanstilsynet særlig vekt på overtredelsenes omfang og grovhet, at de har pågått over tid, og behovet for at gebyret får en reell preventiv virkning.

Når det gjelder oppnådd vinning vil det ikke være mulig å tallfeste et slikt beløp, men på grunn av de gjennomgående kvalitetsbristene og fravær av revisjonshandlinger, mener Finanstilsynet at revisjonsforetaket har oppnådd vinning.

Etter en konkret vurdering mener Finanstilsynet at overtredelsesgebyret skal fastsettes til 1 200 000 kroner.

For Finanstilsynet

Marte Voie Opland
direktør for markedstilsyn

Lene Tofte Dønvold
seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk.